

**PROGRAMA DE PSIHOLOGIE PENTRU EXAMENUL DE ACORDARE A
GRADULUI DIDACTIC II, Profesori de psihologie**

A. Prezentare generală; concepție și competențe fundamentale ale domeniului de specializare

Noua **Programă generală pentru examenul de obținere a gradului didactic II la disciplina PSIHOLOGIE și DIDACTICA PSIHOLOGIEI** este astfel structurată încât să ofere profesorilor un ansamblu de repere fundamentale în structurarea cunoștințelor generale de psihologie și metodică predării psihologiei la nivel liceal

Obiectivele generale ale pregătirii examenelor de DEFINITIVAT și de obținere a GRADULUI II în învățământ

1. Aprofundarea însușirii cunoștințelor de psihologie generală și aplicată la domeniul educației.
2. Perfecționarea gândirii psihologice.
3. Abilitarea în folosirea eficientă a surselor bibliografice.
4. Consolidarea cunoștințelor de metodică predării psihologiei.
5. Stăpânirea și aplicarea corectă a unor mijloace și tehnici de cunoaștere a elevilor.
6. Dezvoltarea aptitudinii pedagogice.

Prezenta programă reprezintă baza necesară pentru evaluarea competențelor generale și specifice ale profesorului care predă psihologia la nivel liceal. Dat fiind că, pe lângă pregătirea științifică, profesorul de psihologie trebuie să dovedească și pregătire metodică-didactică programa de pregătire pentru examenele de definitivat și gradul II în învățământ cuprinde și teme specifice domeniului metodicii predării psihologiei.

Prezenta programă este structurată în baza diferențierilor realizate de experții în domeniu între competențele majore, cu mai multe tipuri de competențe asociate fiecărui tip major, respectiv:

- 1) transversale/generice –cognitive, sociale/interpersonale și de dezvoltare personală;
- 2) profesionale – generale și de specialitate.

Competențele majore cu tipurile de competențe asociate lor reprezintă obiectivele perfecționării profesionale pe care o realizează cadrele didactice prin pregătirea pentru examenele de obținere a gradului II și I în învățământ.

Programa pentru examenul de obținere a gradului didactic II la disciplina PSIHLOGIE și DIDACTICA PSIHLOGIEI vizează următoarele categorii de competențe :

- (1) pedagogice** – perfecționarea abilităților candidaților de a proiecta, conduce și evalua procesul de instruire, în armonie cu procesele de cunoaștere, asistare și intervenție specializată a dezvoltării personalității elevilor;
- (2) psiho-pedagogice** – dezvoltarea capacității și abilității de cunoaștere și consiliere a elevilor, de cunoaștere a diferențelor individuale în învățare în ideea abordării diferențiate a acestora în contextul intervenției instructiv – formative pe care o realizează.
- (3) psiho-sociale** – dezvoltarea abilităților de proiectare a strategiilor de stimulare, control și monitorizare a interacțiunilor sociale cu elevii și cu grupurile școlare;
- (4) manageriale** – dezvoltarea abilităților de planificare, organizare și conducere a clasei de elevi/ grupurilor de copii, elevi, tineri și adulți, se stimulare a relațiilor interpersonale pozitive
- (5) instituționale** – dezvoltarea abilităților de a iniția și promova inovațiile la nivelul școlii, de a se angaja în relații de parteneriat socio-educational cu familia, cu alte instituții și organizații care au responsabilități educaționale;
- (6) managementul carierei** - dezvoltarea și afirmarea propriului stil de instruire și de viață profesională, dezvoltarea profesională continuă

Particularizând la domeniul predării psihologiei la nivel liceal, examenul pentru obținerea gradului II în învățământ are în vedere evaluarea/testarea următoarelor categorii de competențe :

Competențe generale:

1. Deprinderi intelectuale specifice profilului de cunoaștere socio-uman.
2. Deprinderi specifice managementului eficient al învățării în școală.
3. Responsabilitate socială și deprinderi de acțiune în situații - problemă specifice activității didactice.

Competențe specifice

- a) competențe privind cunoașterea, înțelegerea și de utilizarea operațională adecvată a conceptelor psiho-pedagogice;
- b) abilități de explicare și de interpretare a ideilor, a concepțiilor, a modelelor, a teoriilor și a paradigmelor în domeniu;
- c) competențe de tip practic - aplicativ și de transfer, verificabile în proiectarea, conducerea și evaluarea activităților de învățare, în utilizarea unor metode, tehnici și instrumente coerente de autocunoaștere și de reflexivitate profesională;
- d) abilități de gândire critică și evaluativ-constructivă a conceptelor și teoriilor psihologice
- e) competențe privind stimularea conduitei creativ-inovative în domeniul psihologiei.

Pregătirea teoretică și desfășurarea activităților cu elevii trebuie să favorizeze dobândirea următoarelor competențe:

- a) să gândească profesional, complet și corect, multiplele interacțiuni dintre procesele și însușirile psihice;
- b) să-și analizeze propria experiență didactică prin prisma cunoștințelor aprofundate de psihologie și să o valorifice în studii și comunicări;
- c) să interacționeze ușor cu clasa și să comunice adecvat cu ea;

- d) să contribuie semnificativ la rezolvarea problemelor educative din școală; să sprijine eficient dezvoltarea conștiinței de sine, a imaginii și stimei de sine la elevi;
- e) să contribuie la consilierea și orientarea școlară și profesională a elevilor din perspectivă psihologică

Acestor competențe li se asociază un registru bogat de **valori, atitudini și conduite** specifice profesiei didactice, care, de asemenea, constituie obiect al evaluării profesionale. Integrate în registrul de scopuri, obiective și ținte acest registru de valori, atitudini și conduite cuprinde explicit:

- Dezvoltarea responsabilității sociale și profesionale
- Dezvoltarea competenței pedagogice
- Valorificarea optimă a propriului potențial intelectual și de intervenție
- Dezvoltarea atitudinilor pozitive față de învățare în general și față de învățarea psihologiei în particular

Examenul de obținere a gradului didactic II constând din probe scrise – combinație de itemi tip grilă și de subiecte în construcție non-standard – va avea în vedere testarea operativă a relevanței pregătirii continue pentru cariera didactică, din perspectiva competențelor, a atitudinilor și a valorilor prezentate anterior.

Concepția, principiile și criteriile care stau la baza selecției prezentei tematici sunt următoarele:

- a) precizia conceptual lingvistică a terminologiei de specialitate
- b) coerența, articularea și forța explicativă a teoriilor și modelelor explicative ale psihologiei generale
- d) consensualitatea specialiștilor domeniului, exprimată la nivel instituțional sau al comunității științifice, reprezentate de centrele universitare, în cooperare cu beneficiari, cu ofertanți de formare acreditați de MECT;
- e) aplicabilitatea cunoștințelor de psihologie generală din perspectiva nevoilor de cunoaștere și înțelegere ale elevilor cu care cadrul didactic lucrează și/sau interacționează;

f) adecvarea la parcursurile reformei curriculare și adaptabilitatea la contexte profesionale, socioculturale, economice și tehnologice în schimbare

Tematică generală

PSIHOLOGIE ȘI DIDACTICA PSIHOLOGIEI

1. Implicațiile psihologiei în domeniul activității educaționale

- 1.1. Legătura psihologiei cu științele educației.
- 1.2. Sistemul de legi din psihologie și valoarea lor practică
- 1.3. Înțelegere, explicare, interpretare, previziune în psihologie

2. Învățare și dezvoltare

- 2.1. Conceptul de învățare în sens larg și restrâns
- 2.2. Formele și nivelurile învățării umane. Caracterizarea psihologică a învățării școlare.
- 2.3. Conceptul de dezvoltare psihică. Factorii fundamentali ai dezvoltării psihice. Ciclurile și stadiile dezvoltării psihice umane. Relația dintre dezvoltare și învățare.

3. Creativitatea și dezvoltarea ei în școală

- 3.1. Conceptul de creativitate și sensurile sale de bază. Factorii structurali ai creativității: cognitivi și non-cognitivi. Faze și niveluri ale creativității.
- 3.2. Dezvoltarea și stimularea creativității în școală. Inteligența emoțională și creativitatea.

4. Personalitatea în contextul învățării școlare

- 4.1. Particularități ale dezvoltării personalității elevilor în context școlar. Posibilitățile investigării, interpretării și prognozării dezvoltării personalității elevilor

4.2. Personalitatea cadrului didactic: stilul de predare și de comunicare, aptitudinea pedagogică, atitudini și trăsături caracteristice acestei profesii. Rolul profesorului de psihologie în orientarea și consilierea elevilor pentru carieră și viață

5. Grupurile educaționale

5.1. Particularitățile clasei de elevi ca grup social – aspecte generale și diferențiale.

5.2. Particularitățile relațiilor interpersonale în grupurile formale și informale de elevi. Liderii în dinamica grupurilor școlare. Metode de investigare a grupurilor școlare

6. Cercetarea psihologică

6.1. Metode de cercetare în psihologie

6.2. Strategii de cercetare psihologică. Dificultăți și limite ale cercetării în psihologie

6.3. Contribuția cercetării psihologice la optimizarea procesului instructiv – educativ în școală.

7. Probleme de didactică a psihologiei

7.1. Psihologia ca obiect de învățământ. Locul și rolul psihologiei în sistemul de discipline de studiu în școală. Sarcinile și responsabilitățile specifice ale profesorului de psihologie.

7.2. Particularitățile demersului metodic în predarea psihologiei în liceu. Relația finalități – scopuri – obiective în predarea psihologiei în liceu. Obiectivele predării-învățării psihologiei în liceu; operaționalizarea obiectivelor. Forme de organizare a procesului instructiv la obiectul psihologie.

7.3. Proiectarea diactică în activitatea profesorului de psihologie. Etape ale proiectării didactice; exigențe ale proiectării lecției de psihologie. Tipuri de lecție și evenimentele lor. Selectarea și utilizarea creativă a informațiilor în proiectarea demersurilor didactice; manualul și bibliografia. Fișa unor proiecte diactice.

7.4. Particularități ale predării lecției la psihologie. Strategii didactice specifice predării psihologiei. Metode, mijloace și materiale didactice folosite în predarea psihologiei. Strategii și modalități de integrare a activităților individuale și de grup la lecția de psihologie

7.5. Particularități ale evaluării rezultatelor învățării la psihologie. Strategii de evaluare; aplicații la domeniul psihologiei. Forme, modalități și tehnici de evaluare a rezultatelor învățării la psihologie. Locul și rolul instrumentelor psihodiagnostice în evaluare.

7.6. Comunicarea profesor-elev. Particularitățile personalității profesorului și comportamentul didactic.

BIBLIOGRAFIE

1. Albulescu, I., Albulescu M. (2000). *Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane*, Iași: Polirom.
2. Allport, G.W. (1991). *Structura și dezvoltarea personalității*, București: EDP.
3. Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., Edward E. Smith, Daryl J. Bem, (2002), *Introducere în psihologie*, București: Editura Tehnică.
4. Băban, A. (coord.), (2001). *Consiliere educațională*, Cluj – Napoca.
5. Bonchiș, E. (1999). *Metodica predării psihologiei în liceu*. Oradea: Ed. Imprimeriei de Vest.
6. Cergit, I., Neacșu, I., Negreț, I., Pânișoară, I.O., (2001). *Prelegeri pedagogice*, Iași Editura Polirom.
7. Child, D. (1997). *Psychology and the Teacher*, London and Washington: Cassel.
8. Coașan, A. (2000). *Metodica predării psihologiei*. Timișoara: Ed. Augusta.
9. Cocoradă, E. (2006). *Didactica Psihologiei*. Brașov: Ed. Universității Transilvania.
10. Cosmovici, A., Iacob, L., (coord) (1999). *Psihologia școlară*, Editura Polirom, Iași.
11. Crașovan, F., Vulcea-Macsinga, I. (1999). *Profesor pentru elev, elev pentru profesor*. Timișoara: Ed. Mirton.
12. Crețu, Carmen (1997). *Psihopedagogia succesului*, Iași: Polirom.
13. Crețu, T. (2001). *Psihologie generală*, București: Editura Credis.
14. Crețu, T., (2001), *Adolescența și contextul său de dezvoltare*, București: Credis.
15. Delors, J. (2000). *Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO AL Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul XXI*, Iași: Polirom.

16. Fontana, D. (1995). *Psychology for Teacher*, , Houndmills, Basingstoke, London: MacMillan Press LTD.
17. Gardner, H. (1996). *Les intelligences multiples*, Paris. Edition Retz.
18. Goleman, D. (2001). *Inteligența emoțională*, București Ed.Curtea Veche.
19. Golu, P. (2001). *Psihologia învățării și dezvoltării*, București: Editura Fundației Humanitas.
20. Golu, P. (2001), *Psihologie educațională*, Constanța: Ed. EX PONTO.
21. Hamilton, R., Ghatala, Elizabeth (1994), *Learning and Instruction. Educational Psychologie*, New York:McGraw-Hill Inc.
22. Marcus, S. (coord.) (1999). *Competența didactică – perspectivă psihologică*. București: Ed.All.
23. Mecu, C. (2003). *Eu, profesor ?! Eu? ...Profesor! Introducere în psihologia educației*. București: Arhiepiscopia romano-catolică.
24. Mitrofan, N. (1997). *Testarea psihologică a copilului mic*, București: Ed. Mihaela Press S.R.L.
25. Mitrofan, N. (2005). *Testarea psihologică. Inteligența și aptitudinile*. Iași: Editura Polirom.
26. Mitrofan Iolanda (2003) (Coord.). *Cursa cu obstacole a dezvoltării umane*, Iași: Polirom.
27. Neacșu, I. (1999). *Instruire și învățare. Teorii, modele, strategii*, București: E.D.P.
28. Neacșu, I.(1990). *Metode și tehnici de învățare eficientă*, București: Editura Militară.
29. Negovan Valeria (2006). *Introducere în psihologia educației*, București: Editura Universitară.
30. Negovan Valeria (2007). *Psihologia învățării. Forme, stratgeii și stil*, București: Editura Universitară.
31. Podar, T., Coașan, A. (2002). *Didactica psihologiei*. Iași: Polirom.
32. Pintrich, P.R., (2000). *The role of motivation in promoting and sustaining self-regulated learning*, în SMITH, P.K., PELLEGRINI, A.D., (coord.) (2000), *Psychology of Education. Major Themes*. Vol.II “Pupils and Learning”, Routledge Falmer. Taylor & Francis Group, London and New York, pp.400 – 414

33. Potolea, D. (1989). *Profesorul și strategiile conducerii învățării*, în “Structuri, strategii și performanțe în învățământ”, București: Editura Academiei.
34. Potolea, D., Neacșu, I., Iucu, B.Romiță, Pânișoară, I.O. (coord.) (2008). *Pregătirea psihopedagogică. Manual pentru definitivat și gradul didactic II*. Iași: Polirom.
35. Radu, I., Druțu, I., Mare, V., Miclea, M., Podar, T., Preda, V., (1991). *Introducere în psihologia contemporană*, Cluj-Napoca Editura Sincron.
36. Radu, I.T. (2000). *Evaluarea în procesul didactic*, București: EDP.
37. Reuchlin, M. (1999). *Psihologie generală*, București: Ed.Științifică.
38. Roco, M., (2001). “Abordări psihologice despre creativitate în preajma mileniului III” în Zlate, M. (coord) (2001), *Psihologia la răspântia mileniilor*, Iași: Editura Polirom.
39. Sălăvăstru, D., (1999). *Didactica psihologiei. Perspective teoretice și metodice*. Iași: Editura Polirom.
40. Siebert, H. (2001), *Învățarea autodirijată și consilierea pentru învățare*, Institutul European, Iași
41. Smith, P.K., Pellegrini, A.D., (coord.) (2000), *Psychology of Education. Major Themes*. Vol.II “Pupils and Learning”, London and New York: Routledge Falmer. Taylor & Francis Group.
42. Sprinthall, N.A., Sprinthall, R.C., OJA, S.N. (1994), *Educational Psychology*, McGraw – Hill, Inc.New York, (...) Toronto.
43. Stan, E. (1999). *Profesorul între autoritate și putere*. București: Ed. Teora.
44. Șoitu, L. (1997), *Pedagogia comunicării*, E.D.P.R.A., București.
45. Ungureanu, D. (1998), *Copii cu dificultăți de învățare*, E.D.P., R.A., București.
46. Zlate, M. (1999). *Psihologia mecanismelor cognitive*, Iași: Ed.Polirom.
47. Zlate, M. (2001). „Trei psihologii”, în Zlate.M. (coord.), *Psihologia la răspântia mileniilor*, Iași: Ed.Polirom.
48. Zlate.M. (coord.) (2001). *Psihologia la răspântia mileniilor*, Iași: Ed.Polirom.
49. Zlate, M. (2003). *Eul și personalitatea*, Iași: Ed.Polirom.
50. Woolfolk, Anita E., (1998). *Educational Psychology*, London Toronto, Sydney, Tokyo, Singapore: Allyn and Bacon, Boston.

Adrese Web

<http://www.coe.uh.edu/courses/epsy3300/powerpointlinks.htm>
<http://education.gsu.edu/spehar/FOCUS/EdPsy/index.htm>
<http://teach.valdosta.edu/whuitt/materials/elecfile.html>
<http://www.emory.edu/EDUCATION/mfp/BanChanging.pdf>
<http://courses.ed.asu.edu/berliner/readings/journey.htm>
<http://chiron.valdosta.edu/whuitt/files/collegelearn.html>
<http://www.ncrel.org/engage/skills/engage21st.pdf>
<http://www.ncrel.org/engage/skills/skillsbrochure.pdf>
http://www.epinet.org/content.cfm/books_teacher_quality_execsum_intro